

Leespreek voor zondag 20 september 2015 “Sta stil bij de vluchteling”

“Leg u toe op de gastvrijheid (= liefde tot de vreemdeling)” (HSV)
Romeinen 12: 13b

Gemeente,

(Inleiding)

Het staat hoog op de politieke agenda; het vluchtelingenvraagstuk. Dag in dag uit komen de beelden onze huiskamer binnen. Beelden uit Griekenland, Hongarije, Oostenrijk en Duitsland. Sommige beelden raken ons extra en blijven op ons netvlies staan: de overvolle bootjes op de Middellandse Zee. Het jongetje uit Syrië, aangespoeld op het strand in Griekenland. De vrachtwagen langs de snelweg in Oostenrijk, waarin zich 71 dode vluchtelingen bleken te bevinden. Een overvolle trein vol vluchtelingen, waarin zich, terwijl de trein al weggrijdt, door een raampje toch nog een paar vluchtelingen naar binnen weten te werken. Op weg naar het ‘belofde land’. Naar veiligheid. Naar rust.

En dan de verschillende reacties in Europa: doen we de grenzen wijd open (Duitsland, in eerste instantie)? Of bouwen we een 4 meter hoge muur (Hongarije)? Een Europees politicus zei dat het vluchtelingenprobleem momenteel het grootste probleem in Europa is. En dat geldt niet alleen Europa. Naar schatting zijn er wereldwijd 60 miljoen mensen op de vlucht en slaan er elke dag 42.000 nieuwe mensen op de vlucht. De helft daarvan bestaat uit kinderen. Als je die getallen tot je door wilt laten dringen, gaat het je duizelen.

Maar het komt ook heel dichtbij. Nederland moet extra vluchtelingen opnemen. Gemeenteraden staan voor de vraag of ze bereid zijn daaraan mee te helpen. De IJsselhallen gaan open, Hilversum stelt zich gastvrij op. Andere gemeenten zien het niet zitten. Spannende vragen: kan er een AZC (asielzoekerscentrum) in onze woonplaats komen? Of toch niet? Iemand startte een actie: 'Ik ben een gastgezin voor een vluchteling'.

(Heeft de Bijbel hier iets over te zeggen?)

Verrassend vaak spreekt ook de Bijbel over vluchtelingen en ‘vreemdelingen’. Wie aandachtig leest, merkt al snel dat het zelfs een belangrijk onderwerp is. De vreemdeling wordt in het Oude Testament vaak in één adem genoemd met de wees en de weduwe. De houding van de gelovigen ten opzichte van deze kwetsbare groepen blijkt de lakmoesproef van het ware geloof. Ook in het Nieuwe Testament komt het onderwerp aan de orde (naast Heb. 13:2 en Rom. 12:13 ook in 1 Tim. 3:2, 1 Tim. 5:10, Tit. 1:8, 1 Pet. 4:9, 3 Joh. 1:8).

(Op weg naar de tekst voor de preek)

Het vluchtelingenvraagstuk staat ook op de agenda van Paulus. Paulus spreekt, door de Heilige Geest, in Romeinen 12 over het leven van de gemeente. Daarin komt er veel aan de orde. Ook de houding ten opzichte van de vreemdeling. De gemeente van Christus leeft niet op een eiland. Wat de maatschappij raakt, raakt haar evenzeer.

Hoofdstuk 12 wordt gevolgd door hoofdstuk 13. In dat hoofdstuk wordt gesproken over de overheid. Die hanteert een zwaard. Die gaat niet alleen over barmhartigheid, maar ook over recht, veiligheid, orde, evenwicht in de samenleving en dergelijke zaken. Die kan daarom soms andere keuzes moeten maken dan de kerk. Maar hier in Romeinen 12 gaat het over de gemeente. En de roeping van de gemeente. En die is heel concreet: “Leg u toe op de gastvrijheid (letterlijk: liefde tot de vreemdeling)” (HSV). Ook Paulus plaatst dus het onderwerp op de agenda. Van de mensen toen in de wereldstad Rome, aan wie hij schreef. En van ons nu.

(de concrete heiliging is waar het om gaat!)

Op het eerste gezicht staan deze verzen er in de brief van Paulus aan de Romeinen wat verloren bij. De hoofdstukken 1 tot en met 5 van de brief aan de Romeinen gaan over de rechtvaardiging door het geloof. De hoofdstukken 6 tot en met 8 over het leven door de Geest. Dan volgen de hoofdstukken 9 t/m 11 over de plaats van Israël in de heilsgeschiedenis. In de hoofdstukken 12-16 komen er dan nog wat losse onderwerpen aan de orde. Die lijken wat verloren bij te staan. Als een soort PS van een brief. Alsof Paulus het eigenlijke al gezegd heeft, maar nog een paar punten van minder belang heeft te melden. Maar niets is minder waar. Hoofdstuk 12 vormt een organisch geheel met de voorafgaande hoofdstukken. Sterker nog: het gáát daarom. Maar hoe moeten wij die samenhang dan zien? Als ik gerechtvaardigd ben door het geloof (Rom. 1-5) en leeft door de Geest (Rom. 6-9): wordt dit zichtbaar in het leven van alledag (Rom. 12 -16). Vanaf hoofdstuk 12 volgt dus een concrete uitwerking van de hoofdstukken 1 t/m 8. Paulus geeft hier concrete aanwijzingen.

En één daarvan is de tekst: “Vergeet de gastvrijheid niet”. Maar kijk ook eens naar de andere teksten in dit hoofdstuk:

- Laat uw liefde oprecht zijn!
- Verafschuw het kwaad!
- Wees enthousiast, verheugd, standvastig!
- Bid onophoudelijk!
- Bekommer u om de noden van de heiligen!
- Zegen uw vervolgers!
- Wees eensgezind!
- Neem geen wraak!

(hoe kom je aan een ontfermende houding?)

Mooie teksten! Maar is zo'n houding haalbaar? Realistisch? Ja, dat is zij. Romeinen 12:1 is een sleutel om deze oproep te verstaan: “Ik roep u er dan toe op, broeders.....om uw lichamen aan God te wijden als een levend offer “ En daar staat iets cruciaals bij: ‘door de ontfermingen van God’. Wij halen die kracht om dat te doen niet uit onszelf. Wij doen deze dingen ook niet om Gods gunst te verdienen. Wij kijken naar God. Naar Zijn ontferming. In zijn Zoon Jezus. Die zijn veilig Thuisland, de hemel, verliet. Die een Vreemdeling op deze aarde wilde worden. Die zich liet bespotten, marginaliseren, buitenspel zetten. Voor zijn gemeente, voor ons, voor mij! Wie onder de indruk is geraakt van zoveel ontfermingen (meervoud!) van Gods kant gaat veranderen. Helemaal. Dat is een proces. Wat gebeurt er dan? Door je te verwonderen op de ontfermingen van God, wordt je zelf ook een mens die

zich ontfermt. Je leven wordt een *levend dankoffer* (vers 1). Voor God én voor mijn naaste. De gastvrijheid en de liefde tot de vreemdeling zijn daarvan concrete voorbeelden. De gemeente van de Here Jezus durft anders te zijn dan de wereld; gaat anders denken (vers 2). En het oriëntatiepunt van die nieuwe manier van denken is Gods barmhartigheid. Zo ontwikkelt zich een nieuwe, barmhartige, houding, en een nieuwe manier van denken, óók ten opzichte van de vreemdeling. En zo schakelt God Zijn gemeente in bij Gods beweging om Zich over de verloren wereld te ontfermen.

(Voorbeelden uit de kerkgeschiedenis)

Het vluchtelingenvraagstuk staat op de agenda van de wereld en op de agenda van Paulus. Ook de kerkgeschiedenis is vol van voorbeelden christenen die gastvrijheid hoog in het vaandel hadden. Ook door hen kunnen we ons laten inspireren. Bekend zijn de zinnen uit de Regel van Benedictijner kloosterorde:

‘Alle gasten die aankomen moeten worden ontvangen als Christus zelf, want hij zal eens zeggen: ‘Ik kwam als gast en u hebt mij opgenomen.’ - Aan ieder wordt de eer bewezen die men hem verschuldigd is, maar heel in het bijzonder aan de geloofsgenoten en aan de vreemdelingen. Bij aankomst of vertrek van alle gasten moeten jullie nederigheid bewijzen. Buig het hoofd en lichaam op een wijze die overeenkomt met de verering van Christus, die inderdaad ontvangen wordt in deze mensen. - In het ontvangen van de armen en de pelgrims moet de grootste zorg betoond worden, want het is vooral door hen dat Christus ontvangen wordt.’

Calvijn maakte van Genève een toevluchtsoord voor vervolgte geloofsgenoten. Hij zei: “Door middel van gastvrijheid kunnen wij de barmhartigheid van God laten zien”.

(De agenda van de gemeente nu – concrete voorbeelden)

De vraag komt nu wel heel indringend op ons af: **staat het vluchtelingenvraagstuk ook op de agenda van de gemeente?** Niet iedereen heeft vluchtelingen om de hoek wonen, dat is waar. Laat het dan met gebed beginnen. Gebed voor de vluchtelingen. Gebed om gastvrijheid bij ons. Want gastvrijheid is ook echt een geestelijke zaak. En hoe kijken wij naar en spreken wij over vreemdelingen? Over mensen die anders zijn dan jij? Vanuit superioriteitsgevoelens? Of met ontferming? En als er een AZC in onze woonplaats zou komen, zijn wij dan de eersten die er tegen te hoop lopen? Of zien we een mogelijkheid om de liefde tot de vreemdeling waarover de Bijbel spreekt in de praktijk te brengen?

Hoe kan je deze gastvrijheid en liefde tot de vreemdeling concreet vorm geven? De voorbeelden zijn eindeloos:

- Hen op het AZC opzoeken (daarvan is er altijd wel één in de buurt)
- Als vluchtelingen in de buurt zijn komen wonen kunnen wij hen onze liefde en tijd geven. Wij kunnen hen praktische hulp bieden. Wegwijs maken in onze woonplaats. Hen thuis uitnodigen. Taalles geven.
- Wij kunnen hen in de kerk uitnodigen, zorgen voor vertaling in de kerk, zorgen voor het aanwezig zijn van Bijbels in andere talen. Activiteiten voor hen organiseren.

- Het allermooiste wat we kunnen doen is hen het Evangelie vertellen. Veel vluchtelingen zijn moslim. Zij weten niet wie Jezus echt is, en hebben geen vrede met God. Sommigen komen uit landen die gesloten zijn voor het Evangelie. Het mooiste wat er kan gebeuren is dat vluchtelingen, hoewel ver van eigen huis, mogen thuiskomen bij God!

(Beter inzoomen op de tekst)

Paulus zegt ons: **“Leg u toe op de gastvrijheid (=liefde tot de vreemdeling) “**

De vreemdeling wordt in Romeinen 12 genoemd tussen de heiligen (‘Wees deelgenoot in de noden van de heiligen’) en de vervolgers (‘zegen wie u vervolgen’) genoemd. Paulus voelt de spanning die wij vaak hebben blijkbaar ook. De vreemdeling, wie is hij? Aan wiens kant staat hij? Kan hij zich tegen ons keren? Tóch zegt hij: ‘Vergeet de liefde tot de vreemdeling niet!’ De vreemdeling, wat hij ook gelooft, is allereerst een medemens! Die het beeld van God draagt. Die net als wij genade van God nodig heeft. Die wetenschap mag en moet ons allereerst solidair maken met hen. Als iets een mens kan veranderen dan is het onvoorwaardelijke liefde!

Maar er zijn ook broeders en zusters die vluchten. Vaak zijn zij gevlucht juist omdat zij de Naam van Jezus belijden. Als gemeente van Christus moeten wij vóóraan staan om hen op te vangen! Hen lief te hebben, hen in de gemeente op te nemen. En van hen te leren.

(gastvrijheid: een opgave)

Is gastvrijheid gemakkelijk? Niet altijd. Het kost zelfverloochening. Het kan je privacy, vrijetijd en ook geld kosten. Maar een christen is niet geroepen te streven naar een gemakkelijk leven. Paulus beseft ook dat de liefde tot de vreemdeling je niet komt aanwaaien. ‘Leg je erop toe’, zegt hij. Het woord ‘toeleggen’ duidt op het doelbewuste leven dat een christen dient te leiden. Vanzelfsprekend is de gezindheid daarbij belangrijk: als je gastvrij bent, doe dat dan zonder mopperen (1 Petrus 4:9). Juist ook van de opzieners in de gemeente mag gastvrijheid en liefde tot de vreemdeling worden verwacht (1 Tim 3:2, Titus 1:8). Zij dienen immers de gemeente voor te gaan in goede werken. Calvijn: “De huizen van de opzieners dienen toevluchtsoorden voor vluchtelingen te zijn”

(gastvrijheid: een zegen!)

Het gastvrij- zijn vanuit de ontferming van God brengt naast zelfverloochening véél zegen. De gever van gastvrijheid wordt een ontvanger van genade. Dat zien we in de Bijbel. Hebréeën 13: 1 vertelt over Abrahams gastvrijheid (vgl. Gen.18:3). Zonder dat hij het wist gaf hij onderdak aan engelen. De vreemdeling blijkt (achteraf!) een boodschapper van God te zijn. Ook Cornelius ontvangt een gast in zijn huis, Petrus. En Petrus is bereid het huis van deze vreemdeling binnen te gaan. Cornelius hoort van hem ‘woorden van zaligheid’ (Hand. 10: 22-25). Het is niet moeilijk méér bijbelse voorbeelden te geven.

Hetzelfde zien we in het leven van alledag. De gevluchte christen, we kunnen van hem leren dat Jezus het waard is dat wij voor Hem lijden. Op die manier schudt hij ons wakker uit een slaperig christelijk leven. Door de christen die uit een andere cultuur naar Nederland gevlucht kunnen we ook dingen in de Bijbel opmerken die wij nog nooit eerder hadden

gezien. We worden ons er door de ontmoeting met christenen uit andere culturen meer van bewust dat wij deel uitmaken van een wereldwijde kerk. Vluchteling kunnen ons leren hoe gezegend wij in Nederland zijn en leren ons de eigen problemen te relativiseren. Ook de moslimvluchteling, juist omdat hij niet gelooft dat Jezus de Zoon van God is, dwingt ons om ons méér te verdiepen waar wij als christen voor staan. Zo worden we teruggeworpen op de kern van het christelijke geloof en kunnen we herontdekken hoe rijk wij zijn in Christus! Om niet meer te noemen: vluchtelingen herinneren ons eraan: ook wij zijn gasten en vreemdelingen op deze aarde (Hebr. 11:13). Zij kunnen ook ons weer leren verlangen naar het hemelse vaderland (Hebr. 11:6).

(De gemeente als huisgezin van God)

Wat vluchtelingen, die van huis en haard verdreven zijn, nodig hebben is een nieuwe familie. Losgerukt uit de vertrouwde context door oorlog, politieke of religieuze redenen, is men op zoek naar een nieuwe gemeenschap. Naar liefde. Naar geborgenheid en veiligheid. Laat dat nu precies zijn waartoe ook de Bijbel de gemeente oproept: 'huisgezin van God' te zijn. Als de vluchteling ex-moslim is, geldt dit des te sterker. Vaak is hij/zij dan door de eigen familie verstoten. Juist dan moet de gemeente een plaats zijn, waar men zegt en waarmaakt: "Welkom thuis!"

(De laatste woorden)

Gastvrijheid en liefde tot de vreemdeling beoefenen zijn geen hobby. De oproep hiertoe weegt zwaar: het staat zelfs **op de agenda van de Oordeelsdag**. Als Jezus terugkomt in heerlijkheid en zijn grote vonnis velt en in aanwezigheid van alle engelen de schapen van de bokken scheidt, óók dan komt onze relatie tot de vreemdeling aan de orde. Dan heeft onze houding ten opzichte van hen te maken met onze bestemming in de eeuwige straf of in het eeuwige leven.

Zalig ben je als je dan hoort: *"Ik was een vreemdeling en u hebt Mij gastvrij onthaald"*

En je wellicht verbaasd antwoord:

"Wanneer hebben wij U als een vreemdeling gezien en gastvrij onthaald, of naakt en hebben U gekleed?"

En de Koning tegen je zal zeggen:

"Voorwaar, Ik zeg u: voor zover u dit voor een van deze geringste broeders van Mij gedaan hebt, hebt u dat voor Mij gedaan"

AMEN

Lezingen:

- Romeinen 12: 9- eind

- Deut 10: 12- 22

Psalmen:

Psalm 81: Israël is zelf vreemdeling geweest in en bevrijd uit Egypte

72: 6,7 (God doet recht, helpt en redt de ellendigen)

Psalm 146: (Over Gods liefde voor de vreemdeling)

Psalm 87 (Alle volken delen in het heil)

Gezangen (LvK)

20:4,5,6

21:5,6,7

121:3,4

459: 1, 7,8